

133502

BIBLIOTECA POPORALĂ
A ASOCIAȚIUNII*

Nr. 179.

1930.

PETREA VOINICUL

și alte balade în formă populară

de

Ștefan Cacoveanu

Editura Asoc. „Astra” Sibiu, Str. Șaguna 6.

Prețul 6 Lei.

„ASOCIAȚIUNEA pentru literatura română și cultura poporului român“.

Intemeiată în 1861.

PREȘEDINTE DE ONOARE:
M. S. Regele CAROL II.

Prezident activ:
Vasile Goldiș.

Vice-prezident I.:
Dr. Oct. Russu.

Vice-prezident II.:
Dr. Gh. Preda.

Comitetul central al „Asociațiunii“ numără 50 de fruntași din toate păturile societății românești.

 **E de datoria fiecărui bun
Român să sprijinească „Aso-
cțiaunea“, abonând publicațiile
ei și înscriindu-se de membru.**

Taxele de membru sunt următoarele:

Membru fondator al Casei Naționale, odată pentru totdeauna.	Lei 5000—
Membru fondator al „Asociațiunii“, odată pentru totdeauna.	„ 1000—
Membru pe viață al „Asociațiunii“, odată pentru totdeauna.	„ 500—
Membru activ al „Asociațiunii“, anual	„ 50—
Membru ajut. al „Asociațiunii“, anual	„ 10—

651254

Biblioteca populară a Asociațiunii „Astra“.

Anul al 20-lea.

Nr. 179.

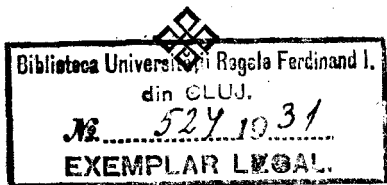
1930.

PETREA VOINICUL

și alte balade în formă populară

BCU Cluj / Central University Library Cluj
de

ȘTEFAN CACOVEANU

Editura Asociațiunii „Astra“, Sibiu, Strada Șaguna 8.
Tiparul Institutului de arte grafice „Dacia Trăiană“, s. a., Sibiu.

Petrea.

Baladă populară.

La mijloc de codru verde
Trece Petrea, urma'și pierde.
La răriș cu frunza lată
Petrea mândru se arată,
Lângă el cu dalbă față,
Și-amândoi de susuoară
Pe sub codri se strecoară,
Povestindu-și dragostile
Crângului cu pasările,
La poeni cu florile,
La munți cu răcorile.

Lung voinicul o privea,
Păru-i de-aur netezea,
Ochii 'n ochii ei finea
Și din grai așa-i grăia:
— „Nedea, Nedea, draga mea!

„La fântâna cu trei tei
 „Intâlnit-am ochii tăi;
 „Nu știu ce-am zărit în ei,
 „Că de când te tot privesc,
 „Păr de aur netezesc;
 „Paloșile-mi ruginesc,
 „Armele mi se negresc;
 „Și cătând în ochii tei
 „Am uitat pe soții mei,
 „Cari am voinicit cu ei,
 „De când eram tinerei.
 „Bate vântu', iarba 'nspică,
 „Cucul geme la potică,
 „Inimioara rău mi-o strică!
 „Alei, Nedeo, suflețel!
 „De-ai cânta un cântecel,
 „Să-mi alin dorul cu el;
 „De mi-ai cânta cântecul,
 „Să-l îngân cu fluierul,
 „Să-mi astâmpăr sufletul“.
 — „Petre, bădișorul meu,
 „Lumina-te-ar Dumnezeu!
 „De vrei cântec de la mine
 „Pleacă mâna'n brâu la tine
 „Pe fluierul tău cel mare,
 „Ce s'aude peste mare

„Și cu el ceata ți-o chiamă,
 „Să mă iee 'n bună seamă;
 „Căci de-oi' prinde a cânta,
 „Văile s'or răsuna,
 „Hoșii se vor deștepta
 „Și în cale ne va sta,
 „Păunașul codrilor,
 „Vătaf mare-al hoșilor,
 „Și pe mine m'a lua
 „De m'a duce 'n casa sa“.
 Iar Petrea din grai grăia:
 — „Nedeo, Nedeo, draga mea!
 „Pân' te știi cu badiul tău
 „N'avea teamă nici de-un rău,
 „Făr' de bunul Dumnezeu“.
 Nedeo mândră'l asculta
 Și se puse a cânta,
 Văile-a se răsuna,
 Hoșii a se deștepta
 Și lui Petrea 'n cale-i sta
 Cu Păunul codrilor,
 Vătaf mare-al hoșilor.
 — „Alei Petre, viteaz mare,
 „Nu ți-a fi cu supărare,
 „Să ne dai pe Nedeo nouă,
 „Deri pe doi ani ori pe nouă?“

— „Ba pe Nedea nu voi da
 „Până capul sus mi-a sta,
 „Că'n cosița-i am jurat,
 „Când cu dânsa m'am luat!“
 — „Dă-mi dar mie calul tău!“
 — „Ba, ferească Dumnezeu!
 „Pe Negru când l'am luat
 „Pe-a lui coamă m'am jurat!“
 — „Dă-ne dar paloșul tău“,
 — „Ba, ferească Dumnezeu!
 „Până capul sus mi-a sta
 „Paloșul nu ți l'oi da,
 „Căci eu dânsul m'am jurat,
 „Când la codri am plecat“.
 Dacă vedea și vedea
 Păunaș se cătrănea,
 Semn voinicilor făcea,
 Toți pe dânsul tăbărea
 Și în fiare mi-l punea,
 Iar Păun așa-i grăia:
 — „Alei, Petreo, vreme rea!
 „Ai picat în mâna mea,
 „Spune nouă ce-ai mai vrea?
 „Moarte în spânzurătoare
 „Cu ochii legat la soare,
 „Să te care hoarele,

„Pe toate răzoarele,
 „Să rămână oasele
 „Să le coacă soarele?
 „Sau să mi te trag în țapă,
 „Ori să mi te 'nnec în apă? —
 — „Măi Păune, vifeaz mare,
 „Moartea-i moarte ori și care,
 „Fă-mi-o tu pe placul tău,
 „Cum îi vrea, nu-mi pare rău;
 „Făr' de una 'mi-e cam jale:
 „M'a ajuns moartea pe cale
 „Și codru, dacă'oi muri,
 „N'are cu ce mă jeli,
 „Codrul muț, frunzuța rece,
 „N'are cu ce mă petrece,
 „N'are frați, n'are surori,
 „Pe mormânt să-mi puie flori;
 „N'are fete cântătoare,
 „Nice fluieri plângătoare,
 „Fete mari să mă bocească,
 „Fluierași să mă jelească.
 „Măi Păune, măi vecine!
 „De-ai făcut în lume bine,
 „Pleacă mâna 'n sân la mine
 „Și-mi dă fluierul cel mare,
 „Să-mi cânt doina de pierzare“.—

Păunaș așa făcea.
 Dalb de fluier cum cerea,
 Din brâu Petrii scotea.
 Petrea fluierul lua,
 Ca pe-un frate-l săruta.
 Când la gură că'l ducea,
 Munții, codrii clocotea
 Și pământul se clătea,
 Frații Petrii tresărea
 Și'n picioare drept sărea ;
 Că s'aude'n depărtare,
 Peste munți, peste hotare,
 Dinspre-a vântului suflare
 Cântul Petrii de pierzare.
 Și voinicii cu iușeală
 Toți ca unu', 'ntr'o clipeală,
 Puseră picioru'n scară
 Și ca vântul se luară,
 Tot pe-auzul cântului
 Și pe boarea vântului.
 La mijlocul codrului
 La fântâna corbului,
 Șade Petrea jos legat
 Și de moarte judecat.
 Și 'mprejuru-i, făcuși roată,
 Sta Păun cu gloata-i toată.

Jumătate mi-l pâdea,
 Jumătate-i ascuța
 Teapa neagră-i pregătea
 Dară Petrea, viteaz mare,
 Cânta'n fluier cu'nfocare
 Fără grije de pierzare,
 Căci aude'n depărtare,
 Ca prin vis, ca prin visare,
 Tropot lung și 'nădușit,
 Răgnet aspru, răgușit,
 Cari de ce s'apropia,
 Tot mereu, mereu creștea,
 De toți codri clocotea;
 Și pe zare se ivea
 Și la Petrea drept ținea,
 Zece frați pe smei călare,
 Alergând în treapăt mare,
 Cu topoare-ameninșând
 Și ca taurii răcnind
 Și ca vulturii pe pradă,
 Iată-i, pică toți grămadă.
 Hoții toți la arme-aleargă.
 Pân' le află, pân' le leagă,
 Petrea fiarele-și desleagă.
 Și cu barda 'n mâni voinică,
 Ca un vișor se ridică,

Ca un vijor pe ei pică,
Alelei, cum îi dumatică!!
Și cădea cei păunești
Ca iarba când o cosești,
Ca grâul când îl snopești.
Petrea 'n loc când se 'nvârtea
Păunimea-așa cădea
Cum se scutur frunzele.
Când le moaie ploile
Și le 'nghiață nopțile
Și le suflă borile...

Ș'apoi Petrea iar cu bine,
Cu voinicii lângă sine,
Pe sub codri se pornește
Și cu Nedea se iubește
Și cu dânsa înflorește.

Marcu

Baladă populară.

Cine trece codrul mare,
Noaptea chiuind călare ?
Că de chiotele lui,
Cade-i frunza codrului
Și răsună până 'n fund
Munții, codri și răspund.
Cin' vine din vitejie,
Cu trei cai de călărie ?
Unu-i roșu ca focul,
Unu-i negru ca corbul,
Altu' alb ca ghiocul.
Buzduganul de pe spate,
La brâu paloșile-i late,
Plătesc lumea jumătate.
Cine vine, cine vine
Falnic de prin țări străine ?
Vine Marcu cel viteaz,
Stâlpul țării la năcaz.

Vine Marcu tot cântând,
 Tot cântând și chiuind,
 La drum murgul îndemnând,
 Și din grai așa grăind :
 — „Hai, murgule, mai curând,
 Hai, murgule, peste plai,
 La mândruța, chip bălai,
 Că demult ne-așteaptă-acasă,
 Cu dor și inimă arsă,
 Că de dor, de dor și drag,
 Toată ziua șade 'n prag,
 Și-i curg lacrimile vale,
 Tot privind într'ă mea cale.” —
 Astfel Marcu tot cântând,
 Tot cântând și chiuind,
 La cetatea lui sosind,
 Mult îl tulbura un gând.
 Că nu vede 'n noaptea lină,
 Nici-o țântă de lumină,
 Dintr'acolo străbătând
 Și prin cōdri lieurind ;
 N'aude dinspre fereastră
 Cântec jalnic de nevestă,
 Ingânând din când în când,
 Dor și jele, rând pe rând,
 Glasul văilor trezând.

Când ajunge la palaturi
Porțile-și deschide 'n laturi,
Peste praguri, prin palate,
Sboară frunzele uscate,
De pe jos, de vânt sburate :
Strigă-odată 'n 'ntunecime,
Nu-i răspunde nime, nime,
Fără colo, 'ntr'un târziu,
Răspund bolțile-a pustiu.
Nemâncat și nebeut,
Ca de Dumnezeu bătut,
Nebeut și nemâncat,
Toată noapte-a orbecat,
Dus pe gânduri prin palat,
Capul mult și l-a sfărmat,
Ce boală de ture spurcat,
Curțile să-i fi prădat,
Nevasta să-i fi furat ?
Iară col', spre revărsat,
Cum sta 'n paloș răzămat,
Cum sta singur și trudit,
Nopți de-arândul nedormit,
Fără veste-l birui
Un somn greu și așipi.
Cât ce ochii și-a închis,
Iată că-i veni în vis,

Cu cosița despletită,
 Mândra lui de turci robită.
 Păru-i lung, mânat de vânt,
 Ajungea pân' la pământ
 Și plângând așa-i zicea :
 — „Marcule, nădejdea mea!
 Lasă somnul, te trezește,
 Armele ți le gătește,
 Degrabă la drum pornește,
 Că păgânii-au năvălit,
 Curțile ți-au pustit
 Și pe mine m'a robît,
 Pașa cel nebiruit.“ —
 Marcu dacă se trezea,
 În picioare drept sărea,
 Nici nu bea, nici nu mânca,
 Armele și le găta,
 Sabia și-o ascuțea,
 Sabia ceea de mischie,
 Unde-o 'nvârte culcă-o mie,
 Peste haine novăcești,
 Imbrăca călugărești
 Și pornea singur cerșând,
 Țări streine colindând,
 Cum cerșese călugării,
 Pe seama mănăstirii.

Ş'ajungea în Țarigrad, *)
 Nebeut și nemâncat.
 Lua târgul de-arândul,
 Casele de-a numărul,
 Milă pe la porți cerând,
 Pe Dumnezeu lăudând.
 Pân' la Pașa c'ajungea,
 Iar Pașa, dacă-l vedea,
 Din fereastră-așa grăia;
 — „Aleii, moș călugăraș!
 Murgulețul de sub tine,
 Par'că l-aș cunoaște bine“. —
 — „Căpitan mare turcesc!
 Murgulețul de sub mine,
 Lesne-i de-al cunoaște bine,
 Că-i murguțul Marcului,
 Marcului, viteazului.
 Eu pe Marcu ce-i iertat,
 Mort în codri l-am aflat,
 Lăpădat, la hoară pradă.
 Corbii codrilor grămadă,
 Peste dânsul coboreau,
 Coboreau și se suiau,
 Jos pe dânsul vermuiau
 Și 'n prejuru-i tăbărau.

*) Constantinopol.

Pentru că l-am îngropat,
 Murgu' 'n dar l-am căpătat.“ —
 Turcul dacă auzea,
 Doamne! bine-i mai părea,
 Rău de Marcu se temea,
 Și-acum mort par'că-l vedea,
 Și din grai așa grăia:
 — „Alei, moș călugăraș!
 Vin' la mini, să-ți dau sălaș
 Și vin cât îi putea bea,
 De pe omenia mea“ —
 Marcu 'n casă se ducea,
 Pe turc îl blagoslovea,
 Turcu la masă-l poștea
 Și mergea s'aducă vin,
 Să fie cinstea deplin.
 Turcu'-afară cât ieșea,
 Marcu glasu'-și potrivea,
 Mărculeșii, dalbă stea,
 Cuvântând așa-i grăia:
 — „Alei, dalbă de nevestă!
 Au urâta-i creștinii,
 Și 'ndrăgita-i păgânii?“ —
 — „Creștinii nu i-am urât,
 Păgânii n'am îndrăgit,
 Până știu pe Marcul meu,

Tot gândește la Dumnezeu,
 De păgâni să scap și eu". —
 — „Aleii, dalbă de nevestă!
 Roagă-te lui Dumnezeu,
 Că m'oi mai ruga și eu,
 De ne-om ști noi ruga bine,
 Vei scăpa ori azi, ori mâne.“ —
 Turcul cu vinul venea
 Și pe masă că-l punea,
 La nevestă se ducea
 Și trei palme-i repezia,
 Cu Marcu de ce grăia.
 Mă mir Marcu cum răbda
 Și pe inimă-și călea,
 Când îi pâlmea nevesta.
 Turcul vin mereu turna
 Și lui Marcu închina,
 Marcu bea și nu prea bea,
 Grija turcului avea.
 Turcul bea și se 'nbăta,
 Proastă fire căpăta
 Și lui Marcu cuvânta:
 — „Alelei, sfinția ta!
 Aleii, moș, călugăraș!
 De când sunt pe-acest pământ,
 N'am văst călugăr jucând,

Dar să-mi joci acum ună,
 Să-mi astâmpăr inima". —
 — „Căpitan mare turcesc!
 Jocul nost călugăresc,
 E joc mândru voinicesc,
 Noi jucăm tot câte doi,
 Ne 'nvârtim ca la răsboi
 Și răcnim ca niște boi,
 De pier turcii toți de noi". —
 — „Ba să joci mereu și bine,
 Să nu-mi pui mâna pe tine.“
 Prinse Marcu a juca,
 Haine negre-a desbrăca,
 Armele-i își arăta.
 Când văzu turcu' mischia,
 li sări din cap beția,
 li sări din cap prostia,
 La pământ îngenunchia
 Și din grai așa grăia:
 — „Marcule, viteazule!
 Marcule, vicleanule!
 Câte vorbe ți-am grăit,
 De când noi ne-am întâlnit,
 Chiar eu toate ți-am greșit,
 Dar aruncă ochii tăi
 Tot de-alungul celei văi,

De privește-a mea cetate,
 Ce-i plină de bogătate,
 Ție toată ți-o voiu da,
 Cu zile de mi-i lăsa."

— Ture sălbatic, liftă rea!
 Pustiși cetatea mea!
 Și-ai dus tot ce-a fost în ea!
 Am văzut curțile mele,
 Pustiite, vai de ele;
 Numai stă piatră pe piatră,
 larba verde crește 'n vatră;
 Acum, în loc de nevastă,
 Vulpe cată pe fereastră
 Din cetatea mea măiastră!
 Ture sălbatec, păgân rău,
 Să te ierte Dumnezeu,
 Dar nu te pot ierta eu."
 Cum zicea așa făcea
 Capul turelui făia
 Și la corbi îl asvârlea.

Voinicul

Baladă populară.

Intr'o Joi de dimineață,
Cam pe rouă, cam pe ceață,
Voinic tânăr se sculă,
Pe ochi negri se spală,
Chică neagră pieptănă
Și pe murguleț călare
Se 'nălță la codru' mare.
Sus la codru'-i frunza lată
Și poiana necăleată,
De roua nescuturată.
Iar în verdea poieniță
Doarme-o mândră copiliță,
Pe vatră de calomfir,
La umbră de trandafir.
Trece voinicul călare
Prin poiană, pe cărare,
Din somn prunca sus tresare
Și cu capul în pământ,

Neputând zice-un cuvânt,
 Sta cu părul dus în vânt.
 Voinicul dacă-o vedea
 Și el pe gânduri cădea.
 Mult stătea și se uimea
 Și din grai așa-i grăia:
 — „Copiliță, blândă stea,
 Copiliță, draga mea!
 Spune-mi mie cine ești
 De cu mine nu grăiești?
 Ești nevestă ori ești fată
 Ori zână din ceriu picată?”
 — „Nu-s nevestă, nice fată,
 Nici zână din ceriu picată,
 Ci-s o floare de pe mare,
 Coborâtă dela soare,
 Cine mă sărută — moare”.
 — „Copiliță, de ești floare,
 De ești floare de pe mare
 Și eu sunt Brumar cel mare,
 De cu sară cad pe floare,
 Iar când plec în zi cu soare,
 După mine floarea moare.
 Și mai sunt Brumar cel mic,
 De cu sară pe flori pic
 Și le veștejesc și stric,

De le scutur foile
 Și le iau miroasele.“
 Vorba bine, nu găta,
 Lin de mijloc o lua
 Și pe murg o ridica
 Și pleca cu murgu' 'n sbor,
 Sărutând-o cu mult dor,
 Cătu-i lungul codrilor.
 Mergea murgu 'nbăestrând,
 Copilița suspinând,
 Voinicul din grai grăind:
 — „Copiliță, suflet blând:
 Ce tot plângi și te bocești?
 Nu te duc să mă slujești,
 Ci te duc să stăpânești,
 În curți mari împărătești;
 Nu te duc să-mi fi tu roabă,
 Ci să-mi fi căsii podoabă;
 Nu te duc să vestejești,
 Ci mai mult să înflorești,
 Să 'nflorești și să rodești“.

Floarea soarelui.

Legendă.

I.

În poveștile străbune,
Dela șezători, se spune
Și sfătoși povestitori
Povestesc adeseori,
Cum că-a fost un împărat
Și craiu mare luminat,
Văduvit de 'mpărăteasă,
Cu trei fete mari în casă.
Cea de mijloc și cea mare
Erau mândre și nu tare,
Iar cea mică dintre fete
N'avea seamăn, nici păreche,
Pe pământ în lumea veche.
Nu se află nu-i pe lume
Graiu de om să poată spune,
Cât era de minunată
Și frumoasa dalba fată.

Ai fi zis la chip că-i zină,
 Ca o zi dalbă, senină,
 Subțirică, mlădioasă,
 Ca o fresie voioasă,
 Primăvara când inspieă,
 Când o pleacă ș'o ridică
 Vântul e'o suflare mică.
 Păru-i mândru auriu
 Și lung pân' din jos de brâu,
 Drăgălaș se revârșă,
 Umerii îi inunda
 Și pe sânu-i se vârșă,
 Cum se varsă din senin
 Dimineața soare plin
 Pe al zilei mândru sin;
 Iar pe sânu-i fecioresc
 Două mere-acuma cresc,
 Lumea toată-o nebunesc.
 Mulți feciori de împărași,
 Tot în aur îmbrăcași
 Și frumoși încălecași
 Armăsarii și-i juca
 Pân' la dalba curtea sa;
 Câși voinici pe-un lat de țară,
 Feși frumoși de dinafară

La palatu-i alergară
 Pe copilă să o ceară,
 Dar puternicu 'mpărat
 Și craiu mare luminat,
 La copilă mândră floare
 Privea ca la sfântul soare,
 O-ar fi dat, nu se 'ndura,
 Nunta fetei amâna.
 Iar pe celelalte două
 Surori mândre amândouă,
 Prea 'puternicu' 'mpărat
 Cu drag le-ar fi măritat,
 Numai de s'ar fi aflat
 Cine să le fi luat.
 Dar la curte câfi venea,
 Câfi venea și câfi peșea,
 Pe lina de-o vedea,
 Alta nu le trebuia.
 Incât sora cea mai mare
 Astfel zise cu 'ntristare,
 Cătră sora-i mijlocie:
 — „Soro dragă, ce să fie
 De-atâta blăstămăție!
 Să fim mândre trei surori
 Ca trei minunate flori,

Să fim trei tot de-o măsură
 Și la chip și la făptură,
 Iar dușmanul de noroc
 De noi par'că-și bate joc.
 La palatul părintese,
 Peșitorii se 'mbulzese,
 Pe lina o peșese.
 Unul merge altul vine
 Par'e'-ar fi roiul de albine
 Și 'mpăratul, om bătrân,
 Numai cât n'o bagă 'n sân,
 Nici n'o dă, nici nu se lasă,
 Ci pe cap ne-o fine 'n casă".
 — „Ține soro, eu văd bine,
 Cum să nu văd, vai de mine!
 Și de'om sta și mai departe,
 Tot cu brațe 'neruciate,
 Vom pieri nemăritate
 De minune la cetate,
 Dar să știu, soruță dragă,
 C'oiu umbla o lume 'ntreagă,
 Peste codri, văi și munți
 Tot în coate și 'ngenunți
 Câtă-i lumea pe sub soare,
 Pe la babe vrăjitoare,
 Nu mă las și nu m'așez

Până nu mi ți-o așez
 Pe sorața cea făleată
 Pe lina cea măreață,
 C'am pus gând și m'am jurat,
 Să-i aducem de bărbat
 Smeu urât și necurat".
 Astfel grăiau fetele,
 Netezindu-și pletele,
 În oglinda din izvor
 Din grădina curții lor.
 Iată mări, oameni buni,
 Iată frate, că 'ntr'o Luni,
 Dimineața 'n zori de zi
 Când lina se trezi,
 Li pășește în chilie
 Sorioara-i mijlocie,
 Cu păr negru despletit,
 Lung pe spate asvârlit
 Și 'n chilie cât pășea,
 Cătră dânsa-așa grăia:
 — „Tu llină, draga mea!
 Vino, dragostea mea, vină,
 La fereastră, la lumină,
 Părul de mi-l netezește,
 Părul de mi-l împletește,
 Că de-un ceas tot netezesc,

Impletesc și despletesc
 Și tot nu mă nimeresc;
 Ș'apoi, dragă, după mine,
 Să te pieptăn eu pe tine,
 Cum n'a fost în lume fată
 Așa mândru pieptănată".
 Și lina-așa făcea,
 La fereastră se ducea,
 Părul negru-i netezea
 Și frumos îl împletea.
 Ș'apoi numai într'o ie,
 Subțirică, străvezie,
 La fereastră s'aseza
 Dânsa 'n locul soru-să.
 Iară păru-i auriu
 În lungi plete pân' la brâu,
 Coborând pe dalbu-i sân,
 Părea soare strălucind.
 Prinsă sora-a despleti,
 După-aceea-a-l netezi,
 Când era de împletit
 Părul fetei aurit,
 Sorioara dela dos
 Impletindu-i-l frumos,
 Scoase dela sânu-i dalb
 Păr de coamă de cal alb,

Și 'mpletea cu viclenie
 Fire albe, arginție,
 Prin cosița-i aurie,
 Cât copila aurită,
 Floare mândră și 'nflorită,
 Se părea încărunțită.
 Iar sârmanul, bietul fată,
 Peste zi văzând la fată,
 Fire albe 'ncărunțite
 Prin cosițe aurite,
 Nu-l ținea de spaimă locul
 C'a stricat fetii norocul
 Și jura cu jurământ
 Cătră cer, cătră pământ,
 Că de-acum de-ar fi să vie,
 Să peșească de soție
 Pe lina ori și cine,
 O mărită, n'o mai ține.
 Stând acum să socotești,
 Că pe vremea din povești,
 Pentru bunu-a tot pământul
 Nu se calcă jurământul,
 Poate gândi ori și cine
 Că 'mpăratul din vechime
 În străbuna sa cetate
 Era tot cu ghiața 'n spate,

De copilă 'ngrijorat,
 Pentru-acel cuvânt scăpat,
 Din gură nerumegat.
 Căci în dalba de peșie
 Bine că-i putea să-i vie
 La copila de 'mpărat
 Noroc mare, nevisat;
 Cine însă mi-ar sta bun,
 Că nu-i poate veni nun
 Statu-Palmă Barbă-Cot
 S'o răză pământul tot.
 Iată, frate-frățioare,
 Că 'ntr'o noapte viitoare,
 Târziu pe la miezul nopții,
 Când dormea 'n palat cu toții
 Din afară la zăbrea
 Voinic mândru se oprea,
 Pe lina o peșea
 Și din grai așa grăia:
 — „Alei, Doamne, împărate!
 Alei, Doamne luminate!
 Vestea 'n lume s'a pornit,
 C'ai o floare de rodit,
 Fată mare de mărit,
 Ș'o stea mândră de pe cer
 M'a mânat să viu s'o cer,

Spune-mi Doamne ce gând ai
Da-i-mi fata, nu mi-o dai" ?

— „Măi voinice, fătul meu!
Poate-i dela Dumnezeu!...

Io-ți dau fata, însă vină,

Vină-aicea la lumină,

La făclii de ceară-aprinse,

Să ședem la mese 'ntinse,

Să ne vedem fețele,

Chipul și blândețele“.

Impăratu-așa zicea,

Dar străinul din zăbrea

La lumină nu ieșea,

Fără 'n noapte se pierdea.

Cine să fi fost anume

Nime nu știa pe lume

Dar că nu era a bine

O simția acum ori cine,

Căci pe latul ăst pământ

Unde s'a mai pomenit

Peșitor să fi peșit

Fată mare ori nevastă

Noaptea-afară pe fereastră ?

Dimineața-a doua zi,

Când lina se trezi,

Fată albă limpezi,

Păr de aur împleți
 Și 'n grădină coborî.
 Să-și anine 'n păru-i des,
 Flori frumoase pe ales.
 În grădină cum pășea
 Și cu flori se 'mpodobeă,
 Sta pe loc și se uimea,
 Căci pe-o masă ea zărea,
 Trei vestminte de mătăasă,
 Trei găтели de 'mpărăteasă,
 Pe întâiul din fustrele
 Lumina cerul cu stele
 Și cu luna printre ele;
 Pe-al doilea zorile
 Și câmpul cu florile,
 Iar pe-al treilea vestmânt
 Te-ai jura cu jurământ
 C'a scris Dumnezeu cu mâna
 Sfântul soare cu lumina.
 Copilița sprintenică
 Pe fustrele le ridică,
 Le întoarce și le suce,
 Sta cu ochii să le 'mbuce.
 Apoi vesel s'apuca
 Și pe rând le îmbrăca
 La izvoară s'arăta

Și 'n izvoară se căta,
 În izvoară limpezite
 Tot cu flori împrejmuite.
 Dar abia le ia pe sine,
 Somn adânc pe gene-i vine.
 Ochii i se 'npăinjinesc
 Pașii i se 'npleticesc,
 Și de somn cătând în apă,
 Florile din mâni își scapă,
 Însă pân' a n'așipi
 Înainte-i se ivi,
 Ca prin farmec răsări,
 Leagăn mândru de mătasă,
 Ș'adormită 'n el se lasă.
 Cât ce fata adormea,
 Iată frate se stârnea,
 La 'mpăratul în grădină
 Un vântuș, o boare lină,
 Frunza, iarba se mișca,
 Crengile se scutura,
 Dar putere peste fire
 Era 'n boarea cea subțire,
 Căci în leagăn pe lleană
 O sbură, cum sboară o peană.
 Peste turnuri de cetate,
 Pân' la nori și mai departe,

Peste munți și peste mare
Pân' se ștearsă de pe zare.
Nu se știe unde-anume
La ce margine de lume.
Cine-ar putea povesti,
Că ce spaimă izbucni
Și cetatea-o sgudui,
Când se pomeni deodată
Că nu-i prea frumoasa față
Și că nimenea nu știe
Ce s'a făcut, und' să fie.
Unde-a perit dalba față,
Fără veste, dintr'odată,
Rămânând bunu 'mpărat
În grea jale-ascufundat.
Plângând veci nemângăiat.
Ș'o jăli, jăli 'mpăratul
Și cu dânsul tot palatul,
Ba 'mpăratul, plin de jale,
A trimis în lungă cale,
Multe cete-a oștii sale,
Pământul să-l ocolească,
Pe copilă s'o găsească.
Ș'a mers oastea cercătoare,
Câtă lume-i pe sub soare,
Călcând toate țările,

Trecând toate mările,
 Fără să fi dat pe lume
 De copilă ș'a ei nume.
 Dară stând să cugești bine
 N'are ce se mira nime,
 Că oștirea cercătoare
 N'a găsit pierita floare,
 Când să știe că ea-i dusă
 Și pe altă lume-i pusă,
 Unde n'a pătruns cu sborul,
 Nice vântul, nice dorul,
 Ne-cum omul cu piciorul.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

II.

Unde s'a trezit lina
 Ș'a văzut din nou lumină,
 Era 'n câmpul zorilor,
 În lăcașul florilor,
 Între munți și verde plaiu,
 O grădină ca un raiu,
 Vara-iarna înfrunzită,
 Vara-iarna înflorită
 Și cu poame-acoperită.
 Iar în mijloc de grădină
 Strălucea, vărsând lumină,

Curți de aur, ca'n povești,
Când le vezi înfinerești.
Căci belciugul dela poartă
Făcea soare 'n lumea toată;
D'apoi încă celalalte,
Turnuri mândre de cetate,
Ferești mândre și lucrate
Tot din pietri nestimate!
Mândru-i, Doamne, plaiul verde,
Mândră-i curtea și 'n ea șede,
Șede frate, mândrul soare
Cu lina, dalbă floare.
Nu se află, nu-i pe lume
Graiu de om să poată spune,
Cât era de desfătat
Traiul fetei de 'mpărat
La sân dulce de bărbat,
In grădina zorilor,
Țara mândră-a florilor;
Unde dânsa 'mpărătește
Și cu gândul cât gândește
Orice dor i se 'mplinește.
Ea din pat când se scula,
Nouă zâne o scâlda,
Nouă zâne-o pieptăna,
Nouă zâne-o îmbrăca.

Ş'apoi veselă cu ele,
 Ca şi luna printre stele,
 Cătu-i ziua până'n sară
 Prin palaturi şi pe-afară
 Se jucau, se desfătau
 Şi 'ntrecute alergau.
 Tot ce mişcă, tot ce sboară,
 Tot ce suie şi coboară
 În văzduh şi jos pe plaiu
 Aveau toate bine graiu,
 Grai cu limbă grăitoare,
 Aveau şoaptele din boare,
 Pasărilor şburătoare,
 Pân' la cea mai mică floare;
 În cât florile 'ntr'un gând
 Toate-i se'nehina pe rând
 Şi cu dulce grai şi blând,
 Li ziceau din grai, grăind:
 — „Aleii, fiică de 'mpărat!
 Mult eu dor te-am aşteptat,
 De pe câmp să ne culegi
 Şi la sânu-ţi să ne legi,
 Sânul să ți-l răcorim,
 Şi de rele să-l ferim“ —
 — „Ori-ce inima ți-o strică“
 Zice-o floare mitifică,

— „Pleacă-te și mă ridică,
 Nu te uita c'aș fi mică,
 Nu te uita că-s o floare,
 Că pe lume ori-ce doare,
 Toate relele trupești,
 Patimile sufletești,
 Nici cu gândul nu gândești,
 Și le și tămăduiești!“ —

Și'n grădină alergând,
 Toate florile pe rând,
 Se'mbia cu drag, spunând
 Care de ce leac is bune,
 De-ar voi să le adune!

— „Aleii, fată prea frumoasă
 Și la inimă doioasă“ —
 li grăi un ghiocel,

Cum trecea pe lângă el.

— „Ști că'n lumea pământeană,
 Ori-ce boală, ori-ce rană,
 Are leac și buruiană?
 Dar să nu fi 'nbătrânit,
 Cine'n lume a trăit,
 Nu cred să fi pomenit?
 Copiliță, de voiești,
 Cătu-i lumea să'nflorești
 Și să nu mai vestejești,

Vină, ia-mă și pe mine
Și mă pune'n sân la tine".—
Copilița a'erga,
Pe la flori se apleca
Și la sân le anina
Și frumos se desfăta,
Povestind cu florile,
Cu fluturi, cu borile
Și cu pasări cântătoare
De pe crengi, dela răcoare.
Când era la prânz lina
Un mic semn făcea cu mâna
Și vedeai, că prin minune,
Prânzu'n masă cum se pune,
Ne-adus de oare-cine,
Ci puindu-se de sine,
Pe frumoase, 'ntinse mese,
Mâncări multe și alese,
Fieci după plăcere,
Care cui inima-i cere.
Să fi văs't mâni mititele
Cum se 'ntindea după ele!
Mândră-i masa încărcată
Și frumos încunjurată,
De-a llinii dalbă ceată,

Închinând și veselind,
Făcând râsuri și glumind,
Răsfățându-se cu traiul,
Neschimbând lumea cu raiul!
Dar în lumea trecătoare
Ghimpul naște lângă floare
Și-al llinii mare bine
Încă-avea un pic de spine.
Căci copila aurită
Și de soare mult iubită,
Dacă soarele-apunea
Și'n palatul ei sosea
Mult cu dânsul se iubea,
Dar șezând la el în brață,
În zadar îi căta 'n față,
După-a ochilor dulceață,
Fața lui cu blânde rază
Nu putea om să i-o vază!
Colea, sara pe răcoare
Mirele-i, frumosul soare,
Coborând pe plaiu în vale
La palaturile sale,
Când în porți el să ivea
Focu'n vatră se stingea,
Iar luminile pe masă
Se stângea întrând în casă;

Și părechea aurită,
 Prin palaturi tainuită,
 Prin grădini verzi rătăcită,
 Toată noaptea brașă 'n brașă
 Trăiau lume cu dulceață,
 Fără-a se vedea la față.

III.

lată frate, dalba față,
 Că 'ntr'o noapte, stând culcată,
 In pat alb ca colia,
 Cu iubitu' alături,
 Greu din inimă ofta
 lară dânsu' o 'ntreba
 Cu glas dulce 'nduioșat;
 — „Fiică dalbă de 'mpărat,
 Spune-mi mie-adevărat;
 Ce dor greu, ne alinat,
 Te muncește noaptea'n pat,
 De oftezi și tot suspini
 Și te svârcoli ca pe spini?
 Nu cumva de-al meu urât,
 Plaiul veșnic înflorit,
 Cu palatul aurit,
 Ție ți s'a înegrit?“—

— „Aleii, mândrul meu iubit,
 Mare vorbă ai grăit,
 Pe fini eu nu te-am urât,
 Plaiul veşnic înflorit
 Cu palatul aurit,
 Mie nu mi s'a negrit.
 Ci m'ajunge uneori
 Dor de fată şi surori;
 Căci de când tu m'ai luat
 Cu ei faţă n'am mai dat;
 Ş'asa-mi vine câte-odată
 Să-mi văz fără depărtată,
 Unde 'n sate 'nfloritoare
 Şi'n cetăţi strălucitoare
 Sunt cuiburi de zânişoare,
 Fete dalbe şi voinici,
 Neveste cu copii mici;
 Iar din vremurile sfinte
 Lungi şireaguri de morminte,
 De când arma vitejească,
 De când jala strămoşască
 Mare-i vestea şi-al ei nume
 Răsunau departe'n lume“.—
 Astfel fata se plângea,
 Iar iubitul-i răspundea:
 — „Copiliţă, draga mea!

Tu llină, puiul meu,
E păcat de Dumnezeu,
S'o duci tot cu dor și jele,
In palaturile mele,
Și tu ai de mers acasă
Mândru leagăn de mătăasă,
Iar fugar de prins la el,
Vântul Bore, sprintinel.
Te gătește, ca o stea
Și te du, iubita mea,
Astăzi-mâne, când îi vrea
Nu-ți mai face voie rea
După-atâta despărțire
Mândră-i Doamne o 'ntâlnire.
Par'că văz pe tatăl tău
Căutând la puiul său,
La copila-i ca o floare
Cum privești la sfântul Soare,
Iară surorile tale
Ți-or sări departe'n cale
Cu doioase sărutări
Și cu multe desmierdări;
Te-or petrece până'n casă
Și te-or pune după masă;
Multe-or întreba de tine
Ș'a veni vorba de mine;

Te-or cerca cu multă sete,
 Cum li-i datina la fete,
 Cum îs eu la chip și plete?
 Tânăr, nalt, fără mustață,
 Incolțește-mi barbă creață
 Ori îmi iasă cărunteață?
 Dar ori cât'or sta de tine
 Nu prinde vorba de mine,
 Nu cumva cu dulci cuvinte,
 Cu lacrimi, cu jurăminte,
 Să mi-te scoată din minte,
 Să te pui să cercetezi
 Și la față să mă vezi,
 Căci să ști, iubito, bine,
 Că va fi amar de tine,
 Chipul meu de-l vei privi,
 Lumea toată-i ocoli
 Nicăiri nu li-i'ntâlni,
 Li-i jăli cât vei trăi.
 Li-i jăli, jăli'l-vei foarte
 Tot cătându-l pân' la moarte" —
 Mândrul Soare-așa zicea,
 Iar lina răspundea
 Și din grai așa grăia:
 — „Bădiță, inima mea!
 Fire-ai fi tu ori și cine,

Văz că lumea, vai de mine,
 Mi-e pustie fără tine.
 Dar șezând la tine'n brață
 Toate 'n lume au dulceață
 Și cu tine-mi pare-a fire
 Viața raiu de fericire.
 Mult mi-e inima 'nsetată,
 După fața ta curată,
 Dar decât să cercetez,
 Fața mândră să ți-o văz,
 Iar pe tine să te pierz,
 O, decât să-ți calc cuvântul
 Mai bin' mă'nghiță pământul, —
 Grăind astfel dalba față,
 Pe cosița ei cea lată,
 Aurită și bogată,
 Dărsând lacrimi se jura,
 Iar pe mire 'mbrătoșă,
 Toată noaptea-l săruta
 Și doios îl desmierda.
 Ea sân alb ca lebăda.

IV.

Dimineața, 'n zori de zi,
 Când lina se trezi,

Ceata zânelor veni,
Ș'o gătiră, ș'o gătiră,
Și frumos o 'mpodobiră.
Și gătită ca o stea
În porți de-aur ea ieșea,
Lui vânt Bore semn făcea,
Leagănul de-i aducea
Și voioasă 'n el ședea,
Apoi Bore cel subțire,
Cu putere peste fire,
O ia 'n slavă și mărire,
Peste turnuri de cetate
Pân' la nori și mai departe;
Peste munți și peste mare,
Pân' s'ascunde de pe zare;
Și cu ea din zbor se lasă
La părinții ei acasă.
Peste-un ceas și jumătate,
L'a 'mpăratul în cetate,
În frumoasele-i palate
Pentru fiica-i cea pierită,
Fără veste-acum sosită,
Veselă și fericită,
Era prânz, sărbare mare
Râsuri, cântec, desfătare;

Iar afară, jos în curte,
 Dau voinicii cep la bute,
 Și pe-a focurilor zare
 Frig opt tauri în frigare;
 Și 'n palaturi și pe-afară,
 Pân' afund, afund în sară,
 Curge vinul în păhară.
 Beau voinicii, chiuiese,
 Horă mândră învârtese.
 A llinii voie bună
 Cine poate s'o mai spună?
 Lângă dânsa, împăratul
 Ai fi zis acum că-i altul,
 Că văzându-i fața iară,
 Ca de dalba primăvară
 Codrul verde și 'nfrunzit,
 Se părea c'a 'ntinerit.
 A fost față la sărbare
 A llinii soră mare
 Ș'a venit cu bucurie
 Și sora cea mijlocie,
 Amândouă măritate,
 De 'mpăratul nu departe,
 Și din voia părintească
 Și din dragostea frățească.
 A 'mpăratului copile

Au rămas la el trei zile,
Petrecând cu voie bună,
Povestind multe 'mpreună,
Ca fiicele măritate
De-acasă la loc departe,
Și s'adună când și când
Iar l'al maicii dulce sân.
Cum grăiau fără sfială,
Intre ele cu 'ndrăsneală
S'o fost spuind fiecare
Ce trai cu bărbatul are.
Dar copila de 'mpărat,
Cini ști cum s'a fi scăpat
Și uitând cum s'a jurat,
De-acasă când a plecat,
Ea le-a spus dela 'nceput,
Cum adecă nevăzut,
Un străin necunoscut
La fereastră-o au cerut;
Iar a doua zi, în zori,
In grădina cea de flori
Cum află acol' pe-o masă
Trei vestminte de mătăasă,
Trei găтели de 'mpărăteasă.
Dar pe ea când le luă
In somn greu se cufundă,

Din care când se trezi,
Ca 'ntr'un raiu se pomeni.
In palaturi aurite
Cu frumseți ne mai grăite;
Spus-a fata de 'mpărat,
Cât îi traiul desfătat,
La sân dulce de bărbat,
In grădina zorilor,
In locașul florilor,
Unde dânsa 'mpărătește
Și cu gândul cât gândește,
Ori ce dor i se 'mplinește;
Cum viind prânzul, ori cina,
Num'un semn face cu mâna,
Și se 'ntind bogate mese
Și cu zânele alese
Trăiesc lumea 'n voie bună,
Desfătându-se împreună,
Inchinând și veselind,
Făcând râsuri și glumind,
Răsfățându-se cu traiul,
Neschimbând lumea cu raiul,
— „Dar amar și vai de mine,
Ce folos de-atâta bine“,
Rupse fata în suspine,

— „Dacă 'n față nu mi-i dat,
 Să-mi văz dulcele bărbat,
 Căci iubitul meu la mine
 Pe 'ntunerec noaptea vine
 Și cu noaptea iar se duce,
 Zi la mini să nu-l apuce,
 Sara, acasă când sosește
 Și 'n porți de-aur se ivește
 Focu 'n curți se potolește
 Și 'n cenușe se 'nvălește;
 Iar luminile pe masă
 Mi se stâng când intră 'n casă,
 Vai și mie nu mi-e dat,
 Să-i văz chipul luminat!
 Chipul lui să i-l privesc,
 Dorul să mi-l potolesc!“
 Numa-atât le trebuiă
 La surori de auziră,
 Și pe loc se 'nădăiră,
 Că-al llinei dalbe floare,
 Mire dulce-i mândrul Soare,
 Cu menire călătoare,
 Ziua 'n cer să 'mpărăfească
 Lumile să strălucească,
 Noaptea 'n valea pământeaască,
 Cu dânsa să se iubească

Însă fața lui cerească,
Om nu poate s'o privească.

V.

lată 'n ziua următoare,
Că 'n grădină, la răcoare,
În apus de mândru Soare,
leșind bunul, blândul tată,
Cu lina, dalbă față,
Într'a sării desfătare,
Pe cărări la preumblare,
Sora ei cea mijlocie
Cu cea mare 'ntr'o chilie
Colo 'n fundul de palat,
Amândouă fiind sfat,
Soriora cea mai mare,
Astfel zise cu 'ntristare;
— „Alei, sorioară dragă!
Asta-i pe noi altă plagă!
Noi gândeam s'o prăpădim
Și când colo ne trezim,
C'o aduce vântul Boare,
Mândră și strălucitoare,
De sus dela sfântul Soare
Din palatul ei cu zâne“.

— „O aduse eu, văz bine,
Dar așa să ți-o cobor,
Să-i plângă lumea de dor!
Să te uiți numai la mine
Când ne-om despărți noi mâne“.
Așa vorbe cu năcaz
Grăiau fetele ca azi,
Iar ca mâne, 'n prânzu mare,
Fiind gata de plecare,
La bărbatu-și fiecare,
Scoborându-se în curte,
Din palat pe trepte multe,
Împăratul mergea 'n frunte,
După el mândrele-i fete,
Cu frumoase lucii plete,
Trei ca trei frumoase flori,
Coborau de subsuori,
Dar surora mijlocie,
Dă, Doamne, de cap să-i fie!
De lina se lipea
Și 'n ureche îi șoptea.
De 'mpăratul n'auzea
Și din grai așa grăia:
— „Alelei, soră llină,
Dulce-a ochilor lumină!
De când tu ne-ai povestit,

De când tu mi te-ai căit,
 Că pe soful tău iubit
 Ori cât ai dori 'n viață,
 Tu nu-l poți vedea la față
 Pentru slabul tău noroc
 Nu mi-i inima la loc,
 Să ai casă și bărbat,
 Și să fi cu el legat,
 O viață necurmat,
 Însă chipul lui la față
 Să nu-l poți vedea 'n viață,
 Unde s'a mai pomenit!?
 Unde s'a mai auzit!?
 Dar llină, puiul meu,
 Fă tu ce-ți voiui zice eu:
 La iubitul tău bărbat,
 Pân' a nu se fi 'nturnat,
 De cu sară la palat,
 Să-i ascunzi afund sub pat,
 Într'o oală de lut groasă
 O lumină vederoasă.
 Când bărbatul tău iubit,
 Colea, seara, 'nti'amurgit,
 Se va 'ntoarce iar în vale,
 La palaturile sale,

Luminările 'n cetate
Se vor stânge nesuflete,
Numai cea acoperită
De sub pat va fi ferită.
Când iubitul lângă tine,
Va dormi noaptea mai bine,
Dingă el te scoală lin,
la lumina cea arzând,
Și la flacăra-i senină,
Dorul feței lui ți-alină,
Căci în lume cine-a dat,
Cine-a merit și lăsat,
Copilița cu bărbat,
N'a lăsat de flori de măr,
La fecioare mândrul păr,
Nici voinicilor cu pene,
Doi ochi negri și sprincene".
Cu de astfel de cuvinte
Pe copila fără minte,
Din părinți tot desmerdată
Și de lume ne'mâneată,
Sora-i mare și vicleană,
Sora-i, inima tirană,
Cu glas dulce și subțire
O luă ușor din fire
Și din câte-o învășă,

Soru-sa nimic nu lasă,
Ajungând la ea acasă.

VI.

Trecând ziua cu-amurgitul,
Vine-acasă și iubitul.

După cină se culcară
Mai de vreme astă sară.

Și pe dalbele ei brațe
Iată-l doarme cu dulceață,

Dar copila fără minte,

Uitând puse jurăminte Library Cluj

Ș'a iubitului cuvinte,

Uitând curțile cu zâne

Și cu ele-un raiu de bine,

De nimica ne-ascultând,

Făr' de dorul ei din sân,

Dingă el se deslipește

Și încet în vârful de dește,

La lumină se oprește

Și cu dânsa într'o mână,

Dalbă mândră, ca o zână,

Ochișorii când și-i lasă,

Pe pat mândru de mătasă,

Se oprește 'n loc uimită,
In mirare fericită,
Văzând lucru nevisat,
Adormit la ea în pat,
Mândrul Soare luminat.
Mult căta fata cu sete
L'auritele lui plete;
Lung privea cu însetare,
Chipu-i blând de fată mare.
Ș'ingereasca lui făptură,
Mult cu dor inima-i fură,
Și de dor mare lina,
Intr'o mână cu lumina,
Imprejuru-i se muta
Și cu dor la el căta.
Il privea din mâna dreaptă,
Apoi iar din ceialaltă,
Făr'-a se mai sătura,
Ori și cât la el căta.
Și de drag și de dor mare,
N'avea pace 'n loc și stare.
Ne știind ce să mai facă,
Ne știind cum să-i mai placă,
Peste pat la el se pleacă
Și pe fața lui plăcută
Cu dor mare îl sărută,

Dar așa l-a sărutat,
 De eu dor învăpăiat,
 Cât pe față la bărbat,
 Două lacrimi i-a picat.
 Spun că lacrima de dor
 E ca focul arzător,
 Ș'a copilii iubitoare
 Lacrămi două arzătoare,
 L'au pătruns pe mândrul Soare,
 De-a sărit drept în picioare.
 Și văzând cum sta lina
 Intr'o mână cu lumina,
 Rămânea înmărmurit,
 Ca de fulger nimerit.
 Iar copila, mândra floare,
 Li căzu jos la picioare,
 Mai viindu-și însă 'n ori
 Cel voinic de multe ori
 Lung ofta și suspina,
 Și din gură cuvânta:
 — „Eu cu lacrimi te-am rugat,
 Tu cu lacrimi te-ai jurat,
 Fiecă mândră de împărat,
 Veșnic să nu cercetezi,
 A mea față să mi-o vezi.
 Chipul meu de-l vei privi,

Lumea toată-i ocoli,
 Nicăiri nu li-i 'ntâlni
 Li-i jeli cât vei trăi.
 Dar tu nu m'ai ascultat
 Jurământul ți-ai călcat.
 Deci te las, rămâi cu bine!
 Dar vei plânge după mine!
 Pe genunchi la mine 'n braț
 Nu-i mai ședea tu în viață;
 Glasul meu cât vei trăi,
 De-i dori cât li-i dori,
 În veci nu-l vei auzi;
 În deșert vei sta plângând
 Tot în calea mea cătând,
 Să mă vezi cumva viind;
 În zadar mi-i căuta,
 În zadar mi-i aștepta,
 Părăsită, lăcrămată,
 Unde ne 'ntâlneam odată,
 Pe dragi cărările mele,
 Crește-la iarbă pe ele".
 Mândrul Soare -- așa zicea,
 Iar lina 'ngenunchea,
 Brațele și le 'ntindea
 Și genunchi-i cuprindea

Și cu lacrăme de foc,
 Încerca să-l fină 'n loc.
 Dar voinicul în tăcere,
 Ca un vis, ca o părere,
 Li pieri dela vedere...
 Fără nici-o mângăiere,
 Fără glas, fără putere,
 Căzu fata jos ca moartă,
 După el cătând din poartă.

VII.

Când și-a venit iară 'n ori
 Copilița 'n dalbe zori,
 Raiul plin de strălucire,
 Nu mai era nicăire.
 A pierit cum piere ceața
 Și ca visul dimineața.
 La grădinile cu flori,
 Codrilor fâlfăitori,
 Curșilor din plaiul verde
 Nici urma nu li se vede,
 Unde le fu șezământul
 Iarba-i mare-o ducea vântul.
 Iar copila, mândra fată,
 Sta plângând nemângăiată,

Ori și dincătrău privește,
 Plânsul și suspinu-i crește,
 Și plângând așa grăiește:
 — „Bată-mi-vă surori, bată,
 Inima mea cea stricată,
 Dorul meu, nespusa jele,
 Pustiul inimii mele“.
 Ș'a umblat fata pribeagă,
 Pe pământ în lumea 'ntreagă,
 Trecând toate mările,
 Călcând toate țările,
 Fără ca se fi 'ntâlnit
 Pe frumosul său iubit.
 Părăsita singurică,
 Ca jelita turturică,
 Umbla tristă pe pământ,
 Întrebând de nori, de vânt
 Și de pasări sburătoare
 Și de ape curgătoare,
 Nu i-au văș't iubitul oare?
 Iară noaptea când, în pace,
 Adormită firea zace,
 Numai ea-și mai duce dorul
 Unde om n'a pus piciorul,
 Prin pustii nemărginite,
 Călcând trist, pe nimerite,

Și pe crestele de munți
 Suie 'n coate și 'ngenunți.
 Iar din măgura stâncoasă,
 Mult chema fata doioasă,
 Pe iubit-u-i soțior,
 În tăcerea nopților,
 Din adâncul văilor,
 Fără însă a-i răspunde,
 Glas de om de oare unde.
 Numai stâncile ce dorm,
 O îngână ea prin somn.
 Iar făcându-se zi albă,
 Copilița, fată dalbă,
 De pe câmpuri și ogoare,
 Toată ziua din picioare,
 Se uita doios la Soare
 Și cu ochii petrecându-l
 Și cu dor mare privindu-l.
 Cu lungi lacrimi pe față,
 Îl chema la ea pe brață.
 Și de dor cât îl dorea,
 Ca și frunza 'ngălbinea,
 Ca și ceara se topea.
 Și 'n durere fără nume
 A trăit copila 'n lume.
 Pân' ce dreapta ursitoare

À schimbat-o într'o floare.
Floare tristă și mâhnită
Și de soare îndrăgită,
Floarea Soarelui numită.
Cât e ziua, biata floare
Nu-și ia ochii dela Soare,
Ci și-i ține tot la el,
Ca mândra la voinicel.

BCU Cluj / Central University Library, Cluj

Iubite cefitorule!

Autorul versurilor acestora, dl Ștefan Cacoveanu, este un moșneag acum, un moșneag cu inima tânără. Trăiește în Alba-lulia, ca fost judecător, bucurându-se de meritata cinste ce i-o arată toți oamenii de bine. Fiu de țăran, din Ciugudul-de-sus (jud. Turda Arieș), a ajuns din stăruință proprie la rangurile înalte pe cari le-a ocupat.*)

E încă mult bun-simț în cele mai multe din versurile noastre populare. Astăzi sânt primejduite și ele. Cutare țăran, care vine dela oraș, plin de ifose, crede că face un bine, scâlciind frumoasele noastre poezii populare cu cuvinte de „salon“. Așa intră în satele noastre cuvinte și comparații, cari nu se potrivesc de loc cu viața curată dela țăară.

*) Dl Cacoveanu a prelucrat câteva balade populare.

Mai sânt la „modă“ prin orașe și poezii „trăsnite“, de crezi că te trag prin toate hârtoapele și noroaiele. Celor cu moda aceasta să le citească cineva versurile curgătoare și curate ca mărgeanul din „Floarea Soarelui“, ca să priceapă și ei ce va să zică o poezie plină de frumusețe, ca limbă și ca melodiozitate.

Poporul românesc dela țară s'a întrebat de ce se întoarce „Floarea Soarelui“ mereu după soare și a născocit minunata poveste cu fata de împărat, care a fost măritată cu „sfântul Soare“ și care a vrut să-i vadă fața, noaptea, dar, drept pedeapsă, și-a pierdut soțul și de-atunci îl caută mereu.

Să răspândim astfel de legende și balade, fiindcă așa luptăm pentru ce este frumos în poezia noastră și ne implătoșăm sufletul împotriva murdăriei, ce se arată cu nemiluita în zilele noastre.

H. P. P.

A apărut:

Calendarul „Astrei“ pe 1931,

redactat de **Horia Petra-Petrescu.**

Ca în toți anii, așa și acum, se apropie Calendarul „Astrei“ cu material ales, variat și vrednic de citit pe satele noastre.

Calendarul conține literatură și sfaturi economice scrise de pene dibace, încât va fi o podoabă în casa fiecărui român.

Vicepreș. „Astrei“, dl dr. Gh. Preda, sărbătorește sosirea M. Sale Regelui Carol II., care a primit președinția de onoare a „Astrei“. Fotografii întovărășesc și articolele privitoare la desvelirea monumentului lui dr. I. Rațiu, la „prietinul țăranilor români“, dl Saint Aulaire, la artistul Demetriad, la inaugurarea „Casei culturale“ din Nadăș (cu președ. V. Goldiș). Alte articole, trimise de Secțiile „Astrei“, încălzesc pe cititor pentru buna înțelegere, pentru graiul românesc, pentru o pășire mai conștientă a românilor, pentru dragostea de cântecele noastre populare. Minunatul scriitor Ion Agârbiceanu tipărește o conferință pop. despre „Românii și neamurile de altă limbă din România“, și o schiță: „Minea“. Celalalt secretar, Horia Petra-Petrescu, publică poezii și o traducere a unei povești cehe. O povestire frumoasă publică și scriitorul, premiat anul acesta, dl Theodor V. Păcășian. Nu lipsese nici cântecele populare, nici chiulturnile, de astă dată adunate de Roajdă. Partea economică este redactată de cunoscutul economist, dl Dimitrie Comșa. Mai sunt fotografii de ale scriitorilor: Al. Lupeanu-Melin (autorul lui „Niță Zdrenghea“), Aron Cotruș, Horia Petra-Petrescu, apoi ale: generalului Berthelot, ministrului Mironescu, a președintelui Masaryk și a unor români din Moravia (Cehoslovacia). Glume, cari să descrețească fruntea încheie partea literară-economică, lăsând loc târgurilor noastre din țară și anunțurilor.

Calendarul acesta bogat costă *numai 15 Lei* și se poate cumpăra atât la librăriile noastre mai însemnate, cât și la „Astra“ Sibiu, str. Șaguna 6.

Au apărut în „Biblioteca populară a Asociațiunii „Astra“, în decursul anului 1930, următoarele numere:

Nr. 175. *Nutrețul măiestrit sau cele mai bune plante de nutreț*, de Ioan F. Negruțiu, cu mai multe ilustrațiuni. Sfaturi practice, prețioase, despre luțernă, trifoiu, esparsetă, bălăcin, mazărice, mohor, cucuruzul verde și alte ierburi de nutreț.

No. 176. *Tuberculoza*, de Dr. Iosif Stoichiția. O carte de mare preț, fiindcă arată țaranului român cum să se păzească de oftică și cum să se îngrijească, dacă a avut nenorocul să fie atins de această boală.

No. 177. *Pentru ziua de azi*, conferințe pentru popor, scrise de Secțiunile „Astreii“. Sfaturi de aur privitoare la educația, creșterea cetățenească, la datoriile Statului față de cetățean, dar și ale cetățeanului față de Stat. Articole scrise de vestitul scriitor popular I. Agârbiceanu, de dl prof. Sabin Opreanu (România, Basarabia) și de dl Gr. C. Mărcuș, despre: Cum să înființăm cooperative.

No. 178. *Calendarul „Astreii“ pe a. 1931*, redactat de Horia Petra-Petrescu.

Nr. 179. *Petrea Voinicul și alte balade în formă populară* de Ștefan Cacoveanu. Nește balade frumoase, scrise de venerabilul bătrân din Alba-Iulia Ștefan Cacoveanu, fost președinte de tribunal. „Floarea Soarelui“, care se află și ea în colecția aceasta de balade, a ajuns vestită în literatura română, pentru versurile-i mlădioase, pentru gingășia simfemintelor. Ce să mai spunem de viața haiducească descrisă în „Petrea Voinicul“? O carte, pe care n'o mai lași din mână.

Nr 180. *Din Țara Hațegului*. Povestiri de Ioan Pop-Reteganul. Iscusitul și iubitul scriitor popular, fostul dascăl din Reteag, Ioan Pop-Reteganul, povestește din bogata-i viață ce a auzit la un târg de țară în Hațeg, apoi ce a păfimit ca învățător în tinerețele sale. Intr'altă povestire ne aduce înaintea ochilor pe vestitul tâlhar Dăianu, care a fost cândva groaza Țării Făgărașului și a Dăii Hârțibaciului.